

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Adam Bodnar

Warszawa, 28/03/2019

VII.520.68.2018.KŁ

Pani
dr Edyta Bielak-Jomaa
Prezes Urzędu Ochrony Danych
Osobowych
ul. Stawki 2
00-193 Warszawa

Wielce Szanowna Pani Minister,

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwróciła się zaniepokojona matka dziecka chorego na autyzm, przebywającego w domu pomocy społecznej. Nie może ona uzyskać telefonicznie informacji na temat stanu zdrowia i samopoczucia jej dziecka. Jednocześnie jest osobą pracującą i ze względu na swoją sytuację życiową może odwiedzać syna raz na dwa tygodnie. Jako przyczynę odmowy udzielenia informacji (która obejmuje również drogę elektroniczną), wcześniej przekazywanej, wskazano unijną reformę ochrony danych osobowych i wprowadzone w jej ramach regulacje.

Wprowadzenie do systemu prawa nowych zasad przetwarzania danych związane z wejściem w życie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (dalej: RODO) doprowadziło do wytworzenia stanu niepewności co do sposobu interpretacji zasad przetwarzania danych o stanie zdrowia, w szczególności po stronie podmiotów świadczących usługi zdrowotne oraz innych podmiotów publicznych przetwarzających te informacje. Jest to zjawisko normalne przy tak szerokiej i kompleksowej zmianie prawa. W związku z tym, jako Rzecznik Praw Obywatelskich, zwracam się do Pani

Prezes z prośbą o rozważenie podjęcia działań, które mogłyby wpłynąć pozytywnie na prawa dzieci i rodziców znajdujących się niejednokrotnie w trudnej sytuacji.

W funkcjonującym w Polsce systemie ochrony praw pacjenta konieczne jest zapewnienie ochrony tajemnicy medycznej (art. 13 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta; Dz. U. z 2017 r., poz. 1318 ze zm.; dalej: u.o.p.p.). Jak wskazuje się w doktrynie, funkcjonowanie tajemnicy lekarskiej w społeczeństwie informacyjnym łączy się z koniecznością stworzenia odpowiednich gwarancji dla ochrony danych o stanie zdrowia przez stworzenie skutecznych zabezpieczeń instytucjonalnych, nakierowanych na prewencję, przeciwdziałanie wydestawaniu się ich poza krąg uprawnionych osób i instytucji¹.

Jednocześnie pacjent ma też prawo do informacji o swoim stanie zdrowia (art. 9 u.o.p.p.). W przypadku osób niepełnoletnich prawo to realizują przedstawiciele ustawowi, czyli rodzice wykonujący władzę rodzicielską wobec swoich dzieci. Udzielanie tego rodzaju informacji drogą telefoniczną nie jest zabronione przez prawo. Zdaję sobie oczywiście sprawę, że w wypadku domów pomocy społecznej ta sytuacja jest bardziej złożona. Zgodnie z art. 13 u.o.p.p. tajemnica lekarska odnosi się bowiem do zachowania poufności przez osoby wykonujące zawód medyczny, a w domach pomocy społecznej tacy specjaliści są zatrudnieni w różnym zakresie i wymiarze.

Jak stanowi art. 4 pkt 15 RODO dane dotyczące zdrowia oznaczają „dane osobowe o zdrowiu fizycznym lub psychicznym osoby fizycznej – w tym o korzystaniu z usług opieki zdrowotnej – ujawniające informacje o stanie jej zdrowia”. Dane o stanie zdrowia są zgodnie z art. 9 RODO rodzajem danych podlegających szczególnej ochronie. Co do zasady RODO wprowadza zakaz ich przetwarzania. Jednak po spełnieniu odpowiednich warunków informacje te mogą być przetwarzane m.in. dla celów profilaktyki zdrowotnej, diagnozy medycznej, zapewnienia opieki zdrowotnej, leczenia lub zarządzania systemami i usługami opieki zdrowotnej lub zabezpieczenia społecznego (art. 9 ust. 2 lit. h RODO oraz art. 9 ust. 3 RODO).

Niezależnie jednak od gwarancji dotyczących przetwarzania danych po stronie ustawodawcy i podmiotów przetwarzających dane, osoba, której dane dotyczą, powinna mieć

¹ M. Safjan, *Prawo i medycyna. Ochrona praw jednostki a dylematy współczesnej medycyny*, Warszawa 1998, s. 164.

możliwość korzystania z jej praw dotyczących danych. Należy więc stwierdzić, że w omawianej sytuacji powinny mieć zastosowanie również ogólne przepisy RODO, a w szczególności przepisy dotyczące dostępu do danych. Warto również podkreślić, że zgodnie z art. 51 ust. 3 Konstytucji RP, każdy ma prawo dostępu do dotyczących go urzędowych dokumentów i zbiorów danych. Również te prawa mogą realizować rodzice.

W mojej ocenie kwestia przekazywania danych przez telefon nie jest zagadnieniem prostym, ponieważ konieczne jest znalezienie równowagi pomiędzy prawami rodzica, bezpieczeństwem i zdrowiem dziecka a ochroną jego danych. W sprawie dotyczącej przekazywania danych o stanie zdrowia przez telefon (w trochę innym kontekście) zabrał głos Rzecznik Praw Pacjenta. Wyjaśnił on, że: „Kwestią problematyczną jest [...], aby udzielić informacji osobie do tego uprawnionej. Nie ma określonych reguł czy też sposobów weryfikacji statusu osoby kontaktującej się ze szpitalem telefonicznie. Stąd też ważne jest, aby każdy taki kontakt podmiot udzielający świadczeń zdrowotnych rozpatrywał indywidualnie, z uwzględnieniem okoliczności danej sprawy. Niedopuszczalne jest postępowanie zakładające z góry odmowę udzielenia informacji o stanie zdrowia pacjenta, w tym o jego pobycie w podmiocie leczniczym, bez jakiegokolwiek próby indywidualnego rozpatrzenia sygnału i weryfikacji osoby dzwoniącej” (treść stanowiska dostępna jest na stronie: <http://www.rpp.gov.pl/aktualnosci/stanowisko-rzecznika-praw-pacjenta-w-sprawie-przekazywania-w-rozmowie-telefonicznej-informacji-o-pobycie-maloletniego-w-szpitalu-jego-przedstawicielom-ustawowym,551.html>)².

Wydaje się, że w wypadku dzieci przebywających w domach pomocy społecznej, gdzie nie mamy do czynienia z sytuacją nagłą, stworzenie systemu weryfikacji tożsamości dzwoniących rodziców, może być dopuszczanym z perspektywy prawa ochrony danych osobowych rozwiązaniem.

Mając powyższe na względzie, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2017 r., poz. 2179), zwracam się do Pani Prezes z uprzejmą prośbą o przedstawienie stanowiska w niniejszej sprawie. Chciałbym w szczególności wiedzieć, czy i jakie rozwiązania uznałaby Pani Prezes za

² Por. *Przewodnik po RODO w służbie zdrowia* wydany przez Ministerstwo Zdrowia i Ministerstwo Cyfryzacji, Warszawa 2018, s. 17.

dopuszczalne w omawianej sytuacji oraz czy widzi Pani Prezes konieczność podjęcia dodatkowych prac legislacyjnych w celu zapewnienia rodzicom pełnego, ale bezpiecznego dostępu do informacji dotyczących ich dzieci.

Z wyrazami szacunku,

Adam Bodnar

Do wiadomości:

Pan Marek Zagórski
Minister Cyfryzacji
ul. Królewska 27
00-060 Warszawa

Pani Elżbieta Rafalska
Minister Pracy, Rodziny i Polityki Społecznej
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa